

Til
Nærings- og fiskeridepartementet
Statsråd Jan Christian Vestre
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Deres ref:

Vår ref:

Dato: 23.3.2022

Store prisøkninger og leveranseproblemer for møbel-, interiør- og andre designprodukter grunnet krigen i Ukraina, sanksjoner og korona

Den dypt tragiske krigen i Ukraina er først og fremst tragisk for ukrainerne, men krigen og sanksjonene påvirker mer og mer handel, tilgang på råvarer og deler til designindustrien, som påvirker våre kostnader inkludert transportkostnadene.

Også korona-pandemien er fortsatt merkbar med de samme effektene, som vi også skrev om til departementet i juni 2021. Det var dog en gradvis bedring her hjemme for produsentene og også internasjonalt gjennom 2021, men krisen nå endrer dette. Det er nedstengte fabrikker og sanksjoner som gjør at tilgangen på noen varer blir sterkt redusert med den følge at prisene øker kraftig på råvarer, innsatsvarer og ferdige produkter. Spesielt gjelder dette for ulike typer trebaserte produkter og stål, men det påvirker også transport. Noen varer som kryssfinér og eik vil bli vanskelig å få tak.

Våre medlemmer innen møbel- og designindustrien i Norge opplever at prisene på råvarer og halvfabrikata mv. igjen stiger kraftig, og kan som under Covid se økninger fra 20 til 100 %, eller kanskje mer, om krisen fortsetter. Det gjør at prisene ut mot kunde vil måtte øke.

Force majeure og kontraktsrevisjon

Norsk Industri peker på at den ekstraordinære prisøkningen på råvarer, halvfabrikata og ferdige varer er en direkte konsekvens av krigen i Ukraina og de politiske sanksjonene, og må derfor kunne betegnes som en force majeure-situasjon. I kontrakter hvor det inntatt egne bestemmelser om prisregulering i slike tilfeller (force majeure-klausuler) kan det være aktuelt å erklære leveringshindring på grunn av force majeure, og eventuelt tilby reforhandling av kontrakten for å sikre en rimelig balanse i kontraktsforholdet. Også hvor det ikke er inntatt slike force majeure-klausuler vil det kunne være grunnlag for å erklære leveringshindring, ettersom umulighet på grunn av force majeure er utslag av et alminnelig kontraktsmessig prinsipp.

Uten krigen i Ukraina og de globale sanksjonene – myndighetstiltakene - mot Russland og Hviterussland hadde ikke fabrikker måtte stenge eller importen bli forbudt, og da hadde vi ikke opplevd denne ekstraordinære situasjonen. Den sterke prisveksten på råvarer er ikke bare norsk. Dette gjelder i hele verden viser opplysninger fra både den europeiske møbelindustriforeningen (EFIC) og andre kilder. EFIC har flere ganger tatt opp den vanskelige situasjonen som møbelindustrien har kommet i grunnet Ukraina-krisen. Møbel og interiørprodusentene i hele Europa er i samme situasjon, og ut fra opplysninger fra EFIC vil dette få stor effekt i hele verden.

Rapporter om konsekvenser

EFIC rapporterer om at produksjon i Ukraina stenges ned. Vestlig eide bedrifter i Russland trekker seg ut og stanser produksjonen. Eksport fra Europa vil bli sterkt påvirket, så vel som betalingstransaksjoner (SWIFT, selv om mange kjøp til Russland ofte og normal gjøres via andre land slik som Kypros). Italia, Polen og Tyskland er blant de største europeiske eksportørene til Ukraina og Russland. Som et eksempel stenger IKEA både produksjon og salg i Russland og Hviterussland.

For noen av våre medlemsbedrifter har vi allerede meldinger om at krigen har direkte effekt på egen verdikjede og noen søsterfabrikker nedstenges, og fra flere EU land er de negative konsekvensene enda sterkere. For mange vil krisen få en indirekte effekt på supply chain og tilgjengeligheten av råvarer.

Det var også før krigen begrensninger på tilgangen til russisk tømmer, men nå rapporteres det om store problemer med tilgangen fra leverandører på tredeler og spesielt eik. Sertifiseringsordningene PFSC og FSC svartelister russisk og hviterussisk trevirke og utsteder ikke lenger dokumentasjon for trevirke fra disse landene. European Panel Federation (produsenter av trebaserte plater (MDF, sponplater osv) sier at de største europeiske plate-produsentene har stor produksjon i Ukraina, Russland og Hviterussland, og at dette vil redusere tilbud og påvirke prisene. Russland er også en meget stor eksportør til Europa av kryssfiner, som nå stanses.

Det er også varslet redusert tilgang på stål hvor det likedan er stor produksjon i disse tre landene, og det kan være andre materialer som rammes. Transport vil også bli påvirket, minimum med forsinkelser. Det er mange ukrainske arbeidere i transportsektoren rundt i hele Europa og også ansatt i industrien i Polen.

Nye korona-utbrudd i Asia gir også nedstengning av fabrikker, som påvirker tilgangen på råvarer og deler.

Store prisøkninger på råvarer

Krigen, sanksjoner og korona fører til prisøkninger som setter våre medlemmer i en svært vanskelig situasjon. På sikt håper vi tilbudet av råvarer, halvfabrikata og produkter vil styrke seg slik at vi gradvis kommer tilbake til mer normale priser.

Norsk Industri kan derfor bare konstatere igjen at det knapt er en eneste råvare som ikke har økt i pris og noen altså ekstremt mye. Media har allerede tatt opp prisøkningen på energi, men det gjelder altså også møbel- og interiørprodukter.

Vi ber på denne bakgrunnen om en diskusjon om mulige tiltak for å avlette situasjonen.

Med vennlig hilsen

Egil Sundet
Bransjesjef
Norsk Industri Designindustrien